

Kuva 25. Yli puolen tunnin matkan päässä lähimmästä terveyskeskuksesta asuvien vakituisten asukkaiden ja vapaa-ajan asuntojen osuus kunnittain.

4.5 POSTIEN SAAVUTETTAVUUS

Postin myyntipisteiden määrä on vähentynyt nopeasti viime vuosikymmeninä. Vuonna 1990 postin toimipaikkoja oli 3 361 kappaletta, vuonna 2000 alle puolet tästä eli 1 489 kappaletta ja vuonna 2009 enää 1 106 kappaletta (SVT 2011b). Postin omia myymälöitä on tällä hetkellä noin 150 ja loput ovat yrittäjien hoitamia myyntipisteitä. Asiamiesposteissa palvelujen saatavuus voi olla aukioloaikojen suhteen jopa postin omia myyntipisteitä parempi varsinkin, jos postipalveluja tarjoava toimipaikka on auki viikonloppuisin ja illan tunteihin saakka. Syksyllä 2011 Itella kertoi lopettavansa noin 50 maaseudun asiamiespostia (Itella... 2011).

Keskimääräinen etäisyys tietä pitkin lähimpään postiin oli koko maassa vuonna 2000 noin 2,4 kilometriä. Vuoteen 2010 mennessä etäisyys oli kasvanut 2,8 kilometriin. Kilometrin etäisyydellä lähimmästä postista asui vuonna 2010 noin 34 prosenttia, kahden kilometrin etäisyydellä 62 prosenttia ja kolmen kilometrin etäisyydellä 76 prosenttia suomalaisista. 14 prosentilla matkaa lähimpään postiin kertyy yli viisi kilometriä ja kuudella prosentilla yli kymmenen kilometriä.

Vuonna 2012 voimaan astuneessa valtioneuvoston asetuksessa postin toimipisteiden sijoittamisesta säädetään, että

postin toimipisteet on sijoitettava alueen muiden tavanomaisesti käytettävien palvelujen yhteyteen tai muutoin huolehdittava siitä, että toimipisteet ovat helposti saavutettavissa. Toimipisteet on asetuksen mukaan sijoitettava siten, että koko maan alueella vähintään 82 prosentilla postipalvelujen käyttäjistä toimipisteen etäisyys vakituudesta asunnosta on enintään kolme kilometriä. Lisäksi korkeintaan kolmella prosentilla postipalvelujen käyttäjistä etäisyys vakituudesta asunnosta toimipisteeseen saa olla yli kymmenen kilometriä (Valtioneuvoston... 2012).

Jos etäisyyksiä tarkastellaan tietä pitkin, etäisyydet lähimpään postiin ovat keskimäärin pidempiä kuin asetus sallii. Sen sijaan linnuntie-etäisyydellä tarkasteltuna postin toimipisteiden saavutettavuus on suurin piirtein asetuksen edellyttämässä rajoissa.

Postien saavutettavuus on heikentynyt laajoilla alueilla koko maassa, etenkin kauempana kaupungeista ja suurista kuntakeskuksista. Toisin kuin päivittäistavarakaupan kohdalla, postipalvelujen saavutettavuus on heikentynyt myös kaupunkialueilla. Kokonaan uusille paikoille postin myyntipisteitä on 2000-luvun aikana perustettu vähän. Asiamiespostien ylläpitäjä on voinut paikallisesti vaihtua usein, mutta tällöin muutokset postin saavutettavuudessa ovat olleet vain muutamia